

Re-angajarea studiilor literare franceze.

Estetică, politică, ideologie

În ultimele trei decenii, transformările suferite de studiul literaturii, și mai ales de cel al literaturii franceze, sunt pe măsura transformărilor socio-culturale care au avut loc.

La începutul anilor 2000, discuțiile din jurul revenirii "narațiunii", grav afectată de revoluția semiologică din anii 60-70, se învârt în jurul a ceea ce se numește curând literatura extremului contemporan, un subdomeniu care se extinde destul de repede în câmpul academic francez, dar și în studiul literaturii Franceze în țări precum Germania, Italia, Olanda și în Europa de Est, mai puțin în spațiul anglo-saxon. Vorbim despre un sfârșit al unei literaturi și de începutul uneia noi, iar termenul de postmodern, deși puțin întrebuințat, apare în dezbateri.

Aceasta este o perioadă pe care criticii o caracterizează în general deceptiv, chiar dacă semnele unei reveniri la realism, dar o revenire critică, subversivă, există. De-a lungul aceluiași ani, însă, paradigma critică anglo-saxonă începe să apese tot mai mult, atât din perspectiva circulației discursive și a recalibrărilor epistemologice, cât și, mai ales, a configurațiilor instituționale (astfel, majoritatea celor 13 universități pariziene s-au reunit nu demult în Sorbonne Université, ca efect al concurenței inter-universitare la nivel mondial).

De aici încolo putem vorbi despre o re-angajare a unor studii literare care fuseseră deja implicate într-o acțiune socio-politică de schimbare de mentalitate și de ethos în anii 60, dar care se retrăseseră fie într-un discurs de bilanț, fie în ludic, în anii 80-2000. Aceste studii evoluează de acum în legătură indisolubilă cu un discurs venit dinspre științe umane din ce mai în preocupate de aspecte concrete, atât la nivel politic, cât și material : relația dintre literatură și experiență cotidiană, dintre scriitură și corp, dintre scriitor și public, dar și relația literaturii cu tot ce înseamnă viață în general reconfigurează studiile literare și le conjugă cu ceea ce se numește, mai întâi în spațiul anglo-saxon, studii franceze, unde literatura și teoria conlucrează, se susțin sau se concurează uneori.

De-a lungul acestor transformări, două aspecte mă preocupă mai mult decât altele : pe de o parte, o abordare istorică și retorică în același timp a limbii literare franceze, care nu e străină de unele proiecte ale lui Roland Barthes din anii 1940-1950, dar legate, la el, de o sociologie a limbii franceze, și pe de alta ponderea tot mai mare pe care o are o anumită ”gândire ecologică” în științele umane care alimentează studiile literare, pornind de la Michel Serres și, mai ales, Bruno Latour. Alte aspecte rămân desigur esențiale, dar ele m-au atras mai puțin : studiile postcoloniale și feminismul – cu toate că și acestea se află în strânsă legătură cu limba literară și cu ecologia.

În cele din urmă, este important de evaluat în ce măsură aceste noi angajamente ale studiilor literare franceze ne pot permite să sperăm că literatura poate să vizeze în continuare la a rămâne expresia unui universal, de data acesta mult mai legat de viața de zi cu zi decât universalul idealist – esteticul, de pildă – în jurul căruia s-a constituit mitul romantic al literaturii.